

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин та туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних

відносин

В.В. Третько

Підпис

28.08 2020

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Туристична політика та регіональний розвиток**

Освітньо-професійна програма **Туризм**
Рівень вищої освіти **Другий (магістерський)**

Таблиця 1 – Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Земський Юрій Сергійович
Профайл викладача	http://mvt.khnu.km.ua/zemskyj-yurij-sergijovych-doktor-istorychnyh-nauk-profesor/
E-mail викладача(ів)	yury_zemsky@ukr.net
Контактний телефон	067-49-19-568
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6825
Навчальний рік	2019-2020
Консультації	Очні: четвер, 4-а пара, 4-503 Онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Аудиторні заняття, год.				ІРС	СРС	Форма семестрового контролю	
				кредити ЄКТС	Години	Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття			Залік	Іспит
О	Д	1	1	4	120	51	17	-	34	-	69	+	-

Анотація навчальної дисципліни

Туристичною політикою називають систему принципів, методів, рішень, впливів і заходів, які здійснюються уповноваженими на те суб'єктами (парламентами, урядами, державними та приватними інституціями), у зв'язку зі свідомим та цілеспрямованим управлінням та регулюванням туризму і створенням умов для його розвитку. Інакше кажучи, головним у туристичній політиці є свідомий та цілеспрямований вплив на розвиток туризму з боку уповноважених на те органів.

Магістер в галузі туризму, окрім інших професійних навиків, має оволодіти організаційними знаннями та вміннями вірогідно оцінювати потенціал рекреаційних можливостей того, чи іншого туристичного регіону, чи туристичної локації; уміти вибудувати дієву систему організаційних заходів задля роботи певного туристичного об'єкта; здійснювати управління підприємством індустрії туризму та рекреації; розробляти та реалізовувати проекти в сфері рекреації, туризму та гостинності; забезпечити належний рівень професіоналізму в роботі працівників галузі тощо. Усі ці навички та уміння значною мірою набуваються у ході вивчення дисципліни – «Туристична політика та регіональний розвиток». Дисципліна викладається для студентів денної форм навчання другого (магістерського) рівня спеціальності 242 Туризм. При викладанні дисципліни використовуються активні і творчі форми проведення занять, зокрема оглядові, інтерактивні, проблемні лекції, елементи методу моделювання тощо..

Пререквізити: вихідна; **кореквізити:** управління розвитком персоналу в туризмі, інформаційний менеджмент в туристичній діяльності, глобальна економіка.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни – надати студентам розуміння змісту організаційної роботи в галузі туристичної діяльності, а також сформувані чіткі уявлення щодо можливостей співпраці сфери туристичного бізнесу з органами влади, у тому числі, враховуючи досвід зарубіжних країн у сфері організації міжнародного туризму.

Завдання дисципліни – розкрити зміст туристичної політики, як окремого явища, з’ясувати особливості інструментарію впливу на галузь туризму з боку органів влади, визначити досвід напрацювань зарубіжних країн у сфері організації роботи міжнародного туризму.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни повинен **визначати** засоби та механізми, оперуючи якими в рамках проведення певної туристичної політики можна впливати на функціонування туристичного ринку; **моделювати** підбір інструментів у справі управління певним об’єктом індустрії туризму та рекреації; **розробляти** проекти макроекономічного регулювання сферою рекреації та туризму, засобами туристичних кластерів; **усвідомлювати** відповідальність за прийняті рішення, зокрема з огляду зростання екологічних проблем; **застосовувати** досвід туристичної політики країн ЄС, у тому числі щодо впровадження економіки сталого розвитку.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Таблиця 3 – Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студента		
			Зміст	Год.	Література
1	Туристична політика, її призначення, зміст та засоби реалізації	Тема 1 Туристична політика, її призначення, зміст та засоби реалізації Практичне заняття 1 1. Базові визначення поняття «туристична політика», різноманіття основних акцентів різних дефініцій 2. Зміст різних рівнів ведення туристичної політики та основні цілі її провадження	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття	3	1; 3; 6; 7; 11; 12; 13; 15
2		Тема 1 Туристична політика, її призначення, зміст та засоби реалізації Практичне заняття 2 1. Базові цілі провадження туристичної політики 2. Економічна та організаційна складові ведення туристичної політики: поєднання елементів ринкового механізму із державним регулюванням	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття	4	1; 3; 6; 7; 11; 12; 13; 15
3	Державне регулювання туризму в Україні, його напрацювання і показники у світових рейтингах	Тема 2 Державне регулювання туризму в Україні, його напрацювання і показники у світових рейтингах Практичне заняття 3 1. Зміст державного регулювання туристичною діяльністю в Україні, згідно Закону України «Про туризм» 2. Основні засоби регулюючого впливу держави на діяльність суб’єктів туристичного підприємництва	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття	3	1; 2; 3; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 15
4		Тема 2 Державне	Опрацювання теоретичного	4	1; 2; 3; 6; 7;

		регулювання туризму в Україні, його напрацювання і показники у світових рейтингах Практичне заняття 4 1. Правові форми державного регулювання туристичною галуззю 2. Світові індекси визначення конкурентного положення країни у сфері туризму та місце України у світових туристичних рейтингах	матеріалу. Підготовка до практичного заняття		8; 9; 10; 11; 12; 14; 15
5	Основні підходи щодо регулювання у сфері туризму та впровадження міжнародного досвіду в цій галузі	Тема 3 Основні підходи щодо регулювання у сфері туризму та впровадження міжнародного досвіду в цій галузі Практичне заняття 5 1. Фактори обумовлення доцільності державного регулювання у сфері туризму 2. Існуючі моделі державного регулювання в сфері туризму	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття	3	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 14
6		Тема 3 Основні підходи щодо регулювання у сфері туризму та впровадження міжнародного досвіду в цій галузі Практичне заняття 6 1. Моделювання найбільш доцільної системи регулювання туристичною галуззю України 2. Основні показники рейтингування галузі туризму, згідно Європейської системи оцінювання	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття	4	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 14
7	Генеza системи управління туризмом України	Тема 4 Генеza системи управління туризмом України Практичне заняття 7 1. Органи державного регулювання сферою туризму України та їхні повноваження 2. Гуманітарний складник в туристичній політиці України,	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття	3	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 15

		згідно «Стратегії розвитку туризму до 2026 р.»			
8		Тема 4 Генеза системи управління туризмом України Практичне заняття 8 1. Спеціальний повноважний орган державного регулювання туристичною галуззю України 2. Наявні резерви щодо вдосконалення Української моделі управління туристичною галуззю	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи	4	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 15
9	Туристична політика країн Європейського Союзу та можливості адаптації їхнього досвіду в Україні	Тема 5 Туристична політика країн Європейського Союзу та можливості адаптації їхнього досвіду в Україні Практичне заняття 9 1. Загальні засади законодавчої бази країн ЄС та України щодо розвитку галузі туризму 2. Європейська практика підтримки галузі на прикладі розвитку екологічного туризму	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи	5	1; 3; 8; 9; 10; 13; 14
10		Тема 5 Туристична політика країн Європейського Союзу та можливості адаптації їхнього досвіду в Україні Практичне заняття 10 1. Напрацьований досвід та потенційні можливості розвитку сільського туризму в країнах Європи 2. Потенційні можливості України щодо розвитку екотуризму та наявні проблеми гальмування цього напрямку	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Робота над ІДЗ	4	1; 3; 8; 9; 10; 13; 14
11	Інструменти практичного регулювання сферою туризму	Тема 6 Інструменти практичного регулювання сферою туризму Практичне заняття 11 1. Податкова система та митні збори, як інструменти державного впливу на розвиток туристичної галузі 2. Інвестиційний	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Робота над ІДЗ	4	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 13

		механізм впливу державних органів влади на сферу туристичної галузі			
12		Тема 6 Інструменти практичного регулювання сферою туризму Практичне заняття 12 1. Інвестиційний досвід та організаційні проблеми реалізації туристичних проектів в Україні 2. Створення туристичних кластерів, як модерний спосіб підвищення ефективності роботи галузі	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Робота над ІДЗ	4	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 13
13	Макроекономічне регулювання сферою туризму через створення туристичних кластерів	Тема 7 Макроекономічне регулювання сферою туризму через створення туристичних кластерів Практичне заняття 13 1. Кластерна політика як інструмент підвищення конкурентної спроможності економіки країни 2. Практичний досвід роботи кластерів на вітчизняному та світовому ринку туристичних послуг	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Робота над ІДЗ	4	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 13
14		Тема 7 Макроекономічне регулювання сферою туризму через створення туристичних кластерів Практичне заняття 14 1. Обумовлюючі цілі та головні проблеми, що постають у ході розвитку кластерних структур 2. Рекреаційно-туристичний розвиток Подільського регіону засобами кластеризації	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Робота над ІДЗ	5	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 13
15	Управлінська політика у сфері туристично-інфраструктурного потенціалу України	Тема 8 Управлінська політика у сфері туристично-інфраструктурного потенціалу України Практичне заняття 15 1. Особливості сучасної організації діяльності закладів харчування	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Робота над ІДЗ	4	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 13

		туристів 2. Реальний стан справ та потенційні можливості ресторанного бізнесу в Україні			
16		Тема 8 Управлінська політика у сфері туристично-інфраструктурного потенціалу України Практичне заняття 16 1. Сучасне різноманіття видів туристичного дозвілля у світі та технологічні проблеми їхньої організації 2. Характерні риси роботи й проблеми об'єктів індустрії відпочинку та розваг України	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Оформлення та здача ІДЗ	5	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 11; 12; 13; 15
17	Екологічні проблеми у сфері управління туристичною галуззю України	Тема 9 Екологічні проблеми у сфері управління туристичною галуззю України Практичне заняття 17 1. Проблеми із дотриманням екологічної безпеки в Україні 2. Потенціал екосистемних туристичних послуг в Україні та сучасні напрями «зеленого» туризму	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття. Підготовка до контрольної роботи	6	1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 10; 12; 13; 15

Примітка: * Лекційні заняття проводяться раз у два тижні по дві години, практичні заняття кожен тиждень по дві години (чисельник чи знаменник відповідно до розкладу занять).

Політика дисципліни.

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Впродовж семестру, Студенти повинні відвідувати лекції та практичні заняття, на яких брати участь у дискусійних обговореннях питань, які винесені на розгляд кожної із тем, що вивчаються. Окрім того, одним із обов'язкових елементів самостійної роботи Студента є підготовка одного Реферату. Методичні вказівки щодо правил виконання Реферату та рекомендована тематика Рефератів подані також у відповідному файлі в описі дисципліни "Туристична політика та регіональний розвиток" на електронній платформі moodle khnu.

Під час роботи над індивідуальними завданнями недопустимі порушення правил академічної доброчесності. У разі наявності плагіату здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати індивідуальне завдання, згідно із його варіантом.

У випадку пропуску занять без поважної причини, необхідно буде самостійно опрацювати тему пропущеного заняття і прозвітувати щодо її засвоєння також у спосіб усної відповіді на Консультаційному занятті. Іншим способом отримання бажаної оцінки за пропущене заняття, або не належну до нього підготовку – може бути виконання Студентом додаткового Індивідуального завдання (власне, написання ним додаткового Реферату) й тоді розмова на Консультаційному занятті стосуватиметься змісту відповідно підготовленої письмової роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з врахуванням коефіцієнта вагомості. Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється як середньозважений бал за усіма видами робіт.

При оцінюванні знань студентів використовуються різні засоби контролю, зокрема: усне опитування; засвоєння теоретичного матеріалу з тем перевіряється тестовим контролем; якість виконання, набуття теоретичних знань і практичних навичок перевіряється шляхом захисту індивідуального завдання, згідно з робочою програмою дисципліни і робочим навчальним планом.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Усний виступ на практичному занятті (мінімальна кількість оцінок - 9)	Контрольна робота (тестування)	Індивідуальне завдання	залік
0,4	0,3	0,3	-

Оцінювання тестових завдань

Контрольний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин (для закритої форми тестів – по одній хвилині на кожне завдання). Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. При цьому усі графи для відповідей мають бути заповнені цифрами, що відповідають правильним, на погляд студента, відповідям. Через 25 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі в модульному середовищі MOODLE.

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка
A	4,75–5,00	Зараховано – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	Зараховано – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	Зараховано – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	Зараховано – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	Зараховано – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	Не Зараховано – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	Не Зараховано – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для самоконтролю здобутих студентами результатів навчання

1. Назвіть загальні тенденції політики міжнародних організацій щодо розвитку сучасного міжнародного туризму в світі.
2. Вкажіть найбільш поширені визначення поняття “туристична політика” та поясніть відмінності щодо головних акцентів цих визначень.
3. Роз’ясніть різницю між змістом понять: “державна політика” і “державне регулювання”, а також “туристична політика” і “туристичне управління”.
4. Розкрийте зміст різних рівнів ведення туристичної політики та основні її цілі.
5. Розкажіть про економічну та організаційну складові ведення туристичної політики.

6. Назвіть головні функції, які виконує державне регулювання туристичною діяльністю, згідно Закону України «Про туризм».
7. Назвіть головні засоби, оперуючи якими державні органи здатні регулювати розвиток туристичної сфери.
8. Розкажіть про індекси визначення конкурентоздатності певної країни у сфері туризму.
9. Визначте місце України у світових рейтингах, згідно міжнародних індексів визначення конкурентоздатності у сфері туризму.
10. Розкрийте фактори обумовлення доцільності державного регулювання у сфері туризму.
11. Роз'ясніть зміст відмінностей між існуючими моделями державного регулювання сферою туризму.
12. Назвіть головні показники за якими визначається рейтинг галузі туризму певної країни, згідно Європейської системи оцінювання.
13. Охарактеризуйте відповідність місця України у рейтингах конкурентоспроможності галузі туризму, згідно міжнародних індексів.
14. Розкрийте різноманіття засобів впливу держави на сферу регулювання туризмом.
15. Розкажіть про органи державного регулювання сферою туризму та їхні повноваження.
16. Розкрийте гуманітарний складник в туристичній політиці України, згідно прийнятої у 2017 р. «Стратегії розвитку туризму до 2026 р.»
17. Назвіть та розкрийте зміст наявних резервів щодо вдосконалення Української моделі управління туристичною галуззю.
18. Охарактеризуйте головні функції держави в розвитку туризму.
19. Розкрийте зміст можливих (існуючих у світі) моделей державного регулювання розвитку туризму.
20. Роз'ясніть зміст кластерного підходу в розвитку туризму та охарактеризуйте успіхи його реалізації в Україні.
21. Розкажіть про умови створення та діяльність Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО).
22. Розкрийте зміст загальних засад законодавчої бази країн ЄС та України щодо розвитку галузі туризму.
23. Охарактеризуйте особливості Європейської практики підтримки галузі туризму, на прикладі розвитку екологічного туризму.
24. Назвіть найважливіші міжнародно-правові акти, що є інструментами регулювання міжнародної туристичної діяльності.
25. Охарактеризуйте засадничі принципи Хартії туризму та Кодексу туриста.
26. Розкрийте потенційні можливості розвитку екотуризму в Україні та визначте наявні проблеми, що гальмують цей процес.
27. Розкажіть про особливості впливу на сферу туризму засобами податкової політики та митних зборів.
28. Подайте загальний огляд інвестиційного механізму впливу державних органів влади на сферу туризму.
29. Розкрийте зміст потенціалу туристичної індустрії України.
30. Розкрийте зміст потенціалу туристичної індустрії України у порівнянні з країнами Західної Європи.
31. Розкрийте зміст потенціалу туристичної індустрії України у порівнянні з країнами пострадянського простору.
32. Подайте загальний огляд доцільності створення туристичних кластерів, з метою підвищення ефективності туристичної галузі.
33. Розкажіть про кластерну політику як інструмент загального підвищення ефективності економіки країни.
34. Подайте загальний огляд практичного досвіду роботи кластерів на вітчизняному та світовому ринку туристичних послуг.
35. Подайте загальний огляд досвіду рекреаційно-туристичного розвитку Подільського регіону в умовах застосування кластеризації.
36. Розкажіть про особливості сучасної організації діяльності закладів харчування туристів.
37. Розкажіть про реальний стан справ та потенційні можливості ресторанного бізнесу в Україні.
38. Розкажіть про особливості роботи й проблеми об'єктів індустрії відпочинку та розваг в Україні.
39. Охарактеризуйте можливі важелі впливу державних органів влади на сферу регіонального розвитку на загал та сферу туризму зокрема.
40. Розкрийте зміст проблем щодо із дотриманням екологічної безпеки в Україні.
41. Розкажіть про зміст можливих засобів впливу на сферу екологічної безпеки України.
42. Назвіть головні критерії визначення поняття екологічної безпеки.
43. Розкрийте зміст потенціалу екосистемних туристичних послуг в Україні та охарактеризуйте сучасні напрями «зеленого» туризму.
44. Проаналізуйте суть проблем та причин щодо недотримання екологічних норм в Україні.
45. Зробіть загальний огляд нормативно-правових напрацювань провідних країн світу у сфері екологічної безпеки туристичної діяльності.
46. Визначте зміст потреб в управлінських заходах із врегулювання екологічної безпеки України.
47. Охарактеризуйте можливості застосування практичного досвіду країн ЄС щодо розвитку екологічного туризму в Україні.
48. Розкрийте наявний потенціал України щодо розвитку екологічного туризму, проблеми його становлення та механізми вирішення.
49. Охарактеризуйте наслідки впливу інтернаціоналізації сучасного туристського бізнесу.
50. Розкрийте особливості регіонального розвитку під впливом діяльності транснаціональних компаній в сучасній туристській індустрії.

Рекомендована література

Основна

1. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції : монографія / За заг. ред. В. Г. Герасименко, О. Л. Михайлюк . – К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. – 332 с.
2. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні – Чернівці: Книги-XXI, 2013. – 300 с.
3. Біль М. М. Механізм державного управління туристичною галуззю на регіональному рівні: теоретико-прикладний аспект. : монографія – Львів. 2011. – 228 с.
4. Галасюк С. С. Стандартизація, сертифікація туристичних послуг та ліцензування туристичної діяльності: навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2011. – 208 с.
5. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / За заг. ред. В. Г. Герасименка. – Одеса : ОНЕУ, 2016. – 262 с.

Додаткова

6. Про туризм : Закон України від 15.09.95 № 324/95-ВР / Верховна Рада України. – Київ, 2014. – URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/>
7. Про внесення змін до закону України «Про туризм» : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №13. – С. 434-452.
8. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629-ІУ // ВВР України. – 2004. – № 29. – С. 367.
9. Програма інтеграції України до Європейського Союзу / Затв. Указом Президента України від 14 вересня 2000р. № 1072 // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 39. – С. 16-48.
11. Антонюк Н. В., Микієвич М. М. Європейський Союз: політика, економіка, право : навч. посіб. – К.: Видавничий центр: Львів, 2005. – 532 с.
12. Іляшенко А. Х. Державна політика у сфері туристичних послуг // Держава та регіони. Серія Економіка та підприємництво. – 2010. – N 2. – С. 93-100.
13. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід / кол. авт., за ред. А. Ю. Парфіненка. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 280 с.
14. Туристична політика зарубіжних країн: Підручник / кол. авт., за ред. А. Ю. Парфіненка. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 220 с.
15. Ткаченко ТІ. Сталій розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія. – Друге вид., виправл. та допов. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.